

Latijnse taal en cultuur

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommiteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommiteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goed gerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examiner en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*
Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*
Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

- 1 De onder '2 Algemene regels' geformuleerde bepalingen met betrekking tot een vraag zijn mutatis mutandis ook van toepassing op een kolon.
- 2 Bij de beoordeling van een essayvraag geldt dat, indien het maximum aantal woorden is overschreden, hiervoor geen scorepunt(en) in mindering wordt/worden gebracht.
- 3 Bij de beoordeling van de vertaling moet de score 0 worden toegekend indien in een kolon een ernstige fout is gemaakt; deze score kan niet worden gecompenseerd door de juiste weergave van de rest van het kolon.
- 4 Indien bij de vertaling een aantekening is genegeerd en indien dit heeft geleid tot een onjuiste weergave van het desbetreffende tekstelement, één scorepunt / meerdere scorepunten in mindering brengen, afhankelijk van de zwaarte van de fout en het maximum van het desbetreffende kolon.
- 5 Indien bij de vertaling van een kolon een Latijns woord niet is vertaald en dit woord niet van essentieel belang is voor de betekenis van dit kolon, één scorepunt in mindering brengen, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

4.1 Beoordelingsmodel voor de vragen

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Tekst 1

1 maximumscore 1

Hij stuurde de brief vanuit Pontus/Bithynië/Klein-Azië; daar was hij stadhouder / gezant van de keizer / legatus Augusti / (provincie)gouverneur.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerkingen

- *Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.*
- *Niet fout rekenen wanneer als eerste deel van het antwoord is genoteerd 'Hij stuurde de brief vanuit Turkije.'*

2 maximumscore 1

Cognitionibus de Christianis interfui numquam (regel 4)

Vraag	Antwoord	Scores
3	<p>maximumscore 3</p> <ul style="list-style-type: none"> • geen onderscheid maken naar leeftijd • ook mensen straffen die nu geen christen meer zijn (maar het wel geweest zijn) / geen vergeving schenken aan (gewezen) christenen die berouw tonen • christen zijn op zichzelf al strafbaar stellen / afstraffen (ook als iemand verder niets misdaan heeft) <p>Of woorden van overeenkomstige strekking.</p>	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
4	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • iussi is een perfectum; het beschrijft een (aan het schrijfmoment voortijdige / afgesloten) gebeurtenis/handeling: Plinius beval bepaalde (aan hun bekentenis vasthoudende) christenen af te voeren / te executeren / ter dood te brengen • dubitabam is een imperfectum; het beschrijft een (aan het moment van bevelen / aan een moment in het verleden gelijktijdige / voortdurende) situatie / de achtergrond (waartegen het bevel tot executie zich afspeelde): Plinius twijfelde er niet aan dat mensen die aan hun bekentenis vasthielden, gestraft moesten worden <p>Of woorden van overeenkomstige strekking.</p> <p><i>Opmerking</i> <i>Voor beide delen van het antwoord geldt: het scorepunt alleen toekennen wanneer alle drie de onderdelen van het deelantwoord juist zijn.</i></p>	<p>1</p> <p>1</p>
5	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Met remittendos (regel 15) wordt bedoeld mensen / Romeinse burgers (die aan hun bekentenis vasthouden) / christenen (die Romeins burger zijn,) doorverwijzen/doorsturen naar (de keizer in) Rome • Met dimittendos (regel 22) wordt bedoeld aangeklaagden/verdachten die (gezegd hebben en) metterdaad bewezen hebben dat ze geen christen (geweest) zijn, vrijspreken / laten gaan / vermeende christenen vrijspreken / laten gaan <p>Of woorden van overeenkomstige strekking.</p>	<p>1</p> <p>1</p>
6	<p>maximumscore 2</p> <p>a</p> <ul style="list-style-type: none"> • quoque (regel 25) <p>b</p> <ul style="list-style-type: none"> • chiasme 	<p>1</p> <p>1</p>
7	<p>maximumscore 1</p> <p>(diffundente se crimine) plures species (inciderunt) (regel 16-17)</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

8 maximumscore 3

a

- Propositus (est) (regel 17) 1
- nominati (regel 22) 1

b

- Plinius (heeft niet in overeenstemming gehandeld met wat Trajanus schrijft in de regels 37-39, want hij) is mensen gaan verhoren nadat er anoniem een lijst/boekje met namen (van vermeende christenen) bij hem ingediend was.
Of woorden van overeenkomstige strekking 1

Opmerking

Bij het tweede deel van het antwoord van a geen scorepunt toekennen wanneer in plaats van 'nominati (regel 22)' geantwoord is 'nominati esse (regel 22)'.

Tekst 2

9 maximumscore 1

(sed) non rusticulum (tamen libellum) (regel 2)

10 maximumscore 1

facundo (regel 3)

11 maximumscore 3

a

- Plinius' werk wordt (ook in de toekomst) net zo (hoog) gewaardeerd als dat van Cicero / zal (ook) door latere generaties nog (net zo hoog als dat van Cicero) gewaardeerd worden.
Of woorden van overeenkomstige strekking 1

b

- Plinius heeft Martialis (reis)geld gegeven (voor zijn terugkeer/reis naar Spanje).
Of woorden van overeenkomstige strekking 1

c

- cliens 1

Opmerking

Bij c niet fout rekenen wanneer geantwoord is 'cliënt'.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

12 maximumscore 1

Als mensen als Cato / Als zeer strenge mensen mij(n) gedichten) / dit boekje ('s avonds) al (willen/moeten) lezen, dan zal Plinius dat (op dat moment) al helemaal / des te meer (willen/moeten) doen. / Mensen als Cato / Strenge mensen zouden mij (dan) zelfs lezen / lezen mij (dan) zelfs, dus Plinius zeker.

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Afbeelding 1 en Tekst 2

13 maximumscore 2

a

- vertice (regel 7) 1

b

- Er zijn (ook) mensen/bacchanten afgebeeld.
Of woorden van overeenkomstige strekking 1

Opmerking

Bij b niet fout rekenen wanneer geantwoord is 'Orpheus heeft een (bloemen)krans op zijn hoofd.'

Tekst 3

14 maximumscore 2

a

- (Iam) non est locus hac in urbe (vobis) / hac in urbe (regel 4) 1

b

- personificatie/metafoor 1

Opmerking

Bij b niet fout rekenen wanneer geantwoord is 'apostrofe'.

15 maximumscore 2

- Met quem wordt Nerva/Trajanus / de huidige keizer bedoeld 1
- Nu / Door toedoen van hem mag/kan de (eenvoudige, onopgesmukte) waarheid (weer) gesproken/geschreven worden 1

Of woorden van overeenkomstige strekking.

16 D

Tekst 4

17 maximumscore 1

Plinius beroept zich op de voorouders (bij zijn impliciete bewering dat het uitspreken van een openingsgebed een goede/wijze gewoonte is).
Of woorden van overeenkomstige strekking.

18 maximumscore 1

(De duidelijke aanwezigheid van Jupiter te midden van) de altaren / (op) het Capitool wordt/worden vergeleken met (Jupiters aanwezigheid in) de hemel/sterren.
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.

19 maximumscore 1

libertas fides veritas (regel 16)

20 maximumscore 3

a

- Domitianus 1

b

- necessitate (regel 17) 1

c

- adulationis (regel 17) 1

21 maximumscore 2

twee van de volgende antwoorden:

- Plinius zegt dat de keizer een (zeer kostbaar en zeer mooi) geschenk van de goden is.
- Plinius noemt de keizer zeer gelijkend op de goden.
- Plinius zegt (dat het duidelijk is) dat de keizer door goddelijke beschikking aangesteld is.
- Plinius zegt dat de keizer door Jupiter uitgekozen is.
- Plinius zegt dat de keizer dezelfde plaats in Rome inneemt als Jupiter / net als Jupiter op het Capitool verblijft.

Of woorden van overeenkomstige strekking.

per juist antwoord 1

Algemeen

22 maximumscore 1

Een goed antwoord bevat de bewering dat Plinius vóór het voorstel zou hebben gestemd of de bewering dat Plinius tegen dit voorstel zou hebben gestemd, alsmede een onderbouwing van deze bewering met behulp van een relevant gegeven uit een van de teksten in dit examen.

Voorbeelden van een goed antwoord zijn:

- Plinius zou tegen hebben gestemd, want volgens hem (in tekst 4) is goddelijk ingrijpen op allerlei niveaus zichtbaar(: grondvesten en in stand houden van het Romeinse rijk / uitverkiezing van Trajanus / inspiratie geven voor een mooie redevoering), dus houdt hij de goden ook verantwoordelijk voor goede wetten.
- Plinius zou tegen hebben gestemd, want hij vindt het goed (in tekst 4) elke onderneming te beginnen met een gebed (tot de goden).
- Plinius zou vóór hebben gestemd, want hij bestrijdt (volgens tekst 1) het christendom (en met 'God' in de vraag wordt de christelijke god bedoeld).

4.2 Beoordelingsmodel voor de vertaling

Kolon 23 (regel 1-2)

23 maximumscore 2

Here a senatu Vesticio Spurinnae (kolon 24) triumphalis statua decreta est, Gisteren is door de senaat een triomfstandbeeld goedgekeurd / besloten tot een triomfstandbeeld voor Vesticius Spurinna / een triomfstandbeeld toegewezen aan Vesticius Spurinna

Niet fout rekenen: **decernere** oordelen over / een beslissing nemen over
senatu senator 0

Vesticio Spurinnae een of beide delen van de naam niet met de juiste nominativusuitgang genoteerd 1

Vesticio Spurinnae van Vesticius Spurinna 1

Vesticio Spurinnae triumphalis voor/aan de triomfator Vesticius Spurinna / voor/aan Vesticius Spurinna, die een triomftocht heeft gehouden 1

triumphalis op een andere manier niet verbonden met **statua** 0

Vraag	Antwoord	Scores
24	<p>Kolon 24 (regel 1) maximumscore 1 principe auctore op instigatie/initiatief van de princeps/keizer / terwijl/waarbij de princeps/keizer de initiatiefnemer was</p> <p>Niet fout rekenen: princeps heerser/vorst/leider / de eerste / de voornaamste Niet fout rekenen: auctor aanstichter/bekrachtiger/adviseur princeps instigator/adviseur auctor schepper/oprichter</p>	0 0
25	<p>Kolon 25 (regel 2) maximumscore 2 non ita ut multis, qui numquam in acie steterunt, niet zoals er standbeelden zijn voor veel mensen die (nog) nooit in de/een slaglinie / een/de slag (opgesteld) gestaan hebben</p> <p>Niet fout rekenen: acies het leger Niet fout rekenen: stare zich bevinden / blijven staan / standhouden non onvertaald gelaten acies elke andere betekenis dan 'slag(linie)/leger' of een synoniem daarvan</p>	0 0
26	<p>Kolon 26 (regel 2-3) maximumscore 1 numquam castra viderunt, (en/of) (nog) nooit een/het (leger)kamp gezien hebben</p> <p>Niet fout rekenen wanneer numquam hier onvertaald gelaten is, terwijl numquam in kolon 25 correct vertaald is. Niet fout rekenen: castra krijgsmacht/leger</p>	
27	<p>Kolon 27 (regel 3-4) maximumscore 2 numquam denique tubarum sonum (kolon 28) audierunt, (en/of) ten slotte / kortom/überhaupt/zelfs (nog) nooit het geluid/geschetter van (de) trompetten gehoord hebben</p> <p>Niet fout rekenen wanneer numquam hier onvertaald gelaten is, terwijl numquam in kolon 25 correct vertaald is. Niet fout rekenen: tubarum van een/de trompet sonus stem</p>	1

Vraag	Antwoord	Scores
28	<p>Kolon 28 (regel 3) maximumscore 1 nisi in spectaculis behalve/tenzij bij schouwspelen / op de tribune / in het/een (amfi)theater</p>	
	<p>Niet fout rekenen: spectacula een schouwspel / tribunes/(amfi)theaters spectacula aanblik / het bekijken</p>	0
29	<p>Kolon 29 (regel 4-5) maximumscore 2 verum ut illis, qui decus istud (kolon 30) assequantur. maar zoals er standbeelden zijn voor diegenen die die/deze roem/onderscheiding verkregen/bereikten</p>	
	<p>Niet fout rekenen: decus decoratie/waardigheid Niet fout rekenen: istud dat soort / (een) dergelijke Niet fout rekenen: assequantur vertaald met voltooid tegenwoordige tijd</p>	
30	<p>Kolon 30 (regel 4) maximumscore 2 sudore et sanguine et factis door/met (hun) zweet (en door/met hun) bloed en (door/met hun) daden</p>	
	<p>Niet fout rekenen: sudor inspanning Niet fout rekenen: sanguis (levens)kracht sanguis bloedvergieten/moord sanguis bloedverwantschap/nakomelingschap factum feit/gebeurtenis</p>	1 0 1
31	<p>Kolon 31 (regel 5-6) maximumscore 2 Nam Spurinna Bructerum regem vi et armis induxit in regnum, Want Spurinna heeft de/een koning van de Bructeri met/door (wapen)geweld/macht/kracht en met/door wapens / met/door zijn/een legermacht op de troon gezet</p>	
	<p>De woorden vi et armis mogen ook met één begrip vertaald zijn, bijvoorbeeld met 'met wapengeweld'. Niet fout rekenen: arma strijd armis niet vertaald als vorm van arma</p>	0

Vraag	Antwoord	Scores
32	<p>Kolon 32 (regel 6-7) maximumscore 2 ostentatoque bello ferocissimam gentem, (kolon 33), terrore perdomuit. en door te dreigen met oorlog heeft hij de/het/een zeer strijdlustig(e)/wild(e) stam/volk door angst (volledig) onderworpen</p> <p>Niet fout rekenen: ferocissimam gentem het strijdlustigste volk</p>	
33	<p>Kolon 33 (regel 6-7) maximumscore 2 quod est pulcherrimum victoriae genus wat de mooiste / een zeer mooie soort (van) overwinning is</p> <p>Niet fout rekenen: victoriae genus manier van overwinnen/overwinning quod omdat 0 genus geboorte/herkomst 1 genus elke andere betekenis dan 'soort/geboorte/herkomst' of een synoniem daarvan 0</p>	
34	<p>Kolon 34 (regel 7-8) maximumscore 2 Et hoc quidem virtutis praemium, (kolon 35) accepit, En dit/dat heeft hij gekregen als beloning/onderscheiding voor/van zijn dapperheid/verdiensten/voortreffelijkheid</p> <p>Niet fout rekenen: quidem namelijk/wel Niet fout rekenen: accipere aannemen Et ook/zelfs 1 Et hoc quidem virtutis praemium En dit/dat was een beloning/onderscheiding voor/van zijn dapperheid/verdiensten/voortreffelijkheid 1</p>	
35	<p>Kolon 35 (regel 7-8) maximumscore 1 illud solacium doloris (maar) het volgende (heeft hij gekregen) als troost/verlichting voor/van zijn verdriet/pijn</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
36	<p>Kolon 36 (regel 8-9) maximumscore 2 quod filio eius Cottio, (kolon 37), habitus est honor statuae. dat (aan) zijn zoon Cottius de eer/onderscheiding van een standbeeld is toegekend</p>	
	<p>Niet fout rekenen: honor statuae erestandbeeld Niet fout rekenen: quod omdat quod wat Cottio Cottio</p>	<p>0 1</p>
37	<p>Kolon 37 (regel 8) maximumscore 1 quem amisit absens die hij (door de dood) verloren heeft / verloor tijdens/in zijn afwezigheid / terwijl hij er niet bij was / niet bij hem was</p>	
	<p>Niet fout rekenen: die hij afwezig verloren heeft / verloor Niet fout rekenen: amisit vertaald met voltooid verleden tijd amittere elke andere betekenis dan '(door de dood) verliezen' of een synoniem daarvan</p>	<p>0</p>
38	<p>Kolon 38 (regel 9) maximumscore 2 Rarum id in iuvene; Dit/Dat is zeldzaam/buitengewoon bij/voor / met betrekking tot een jonge man</p>	
	<p>in iuvene in een jonge man</p>	<p>1</p>
39	<p>Kolon 39 (regel 10) maximumscore 2 sed pater hoc quoque merebatur, maar zijn/de vader verdiende dit/dat ook / was dit ook waard</p>	
	<p>Niet fout rekenen: maar ook zijn/de vader verdiende dit/dat / was dit/dat waard maar dit werd ook verdiend door zijn/de vader mereri verwerven</p>	<p>1 1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
40	<p>Kolon 40 (regel 10-11) maximumscore 2 cuius gravissimo vulneri (kolon 41) medendum fuit. aan/voor wiens zeer zware/diepe wond/slag genezing gebracht moest worden</p> <p>Niet fout rekenen: van wie aan/voor een/de zeer zware/diepe wond/slag genezing gebracht moest worden Niet fout rekenen: gravissimo zwaarste/diepste Niet fout rekenen: vulnus verdriet Niet fout rekenen: mederi verlichten/verhelpen aan wie genezing gebracht moest worden van de/een zeer zware/diepe wond/slag die geholpen moest worden bij de/een zeer zware/diepe wond/slag medendum fuit genezen was/werd</p>	<p>1 1 0</p>
41	<p>Kolon 41 (regel 10) maximumscore 1 magno aliquo fomento met/door een (of andere) grote/sterke/beduidende verzachting</p> <p>aliquo vertaald als vorm van aliquis</p>	0
42	<p>Kolon 42 (regel 11) maximumscore 2 Praeterea Cottius ipse tam clarum specimen indolis dederat, Bovendien had Cottius zelf (een) zo duidelijk/beroemd blijk/voorbeeld van (een/zijn) groot talent gegeven</p> <p>Niet fout rekenen: Praeterea verder</p>	1
43	<p>Kolon 43 (regel 11-12) maximumscore 2 ut vita eius brevis et angusta debuerit (kolon 44) proferri. dat zijn korte/vergankelijke en beperkte/moeilijke leven verlengd heeft moeten worden / moest worden</p> <p>Niet fout rekenen: proferre bekendmaken/tonen brevis et angusta vertaald met dezelfde correcte betekenis, bijvoorbeeld 'korte (en korte)'</p>	1
44	<p>Kolon 44 (regel 12) maximumscore 1 hac velut immortalitate door/met deze soort van onsterfelijkheid</p>	

5 Aanleveren scores

Verwerk per examinerator in de applicatie Wolf:

- de scores van de alfabetische eerste vijf kandidaten voor wie het tweede-tijdvak-examen de eerste afname is én
- de scores van alle herkansende kandidaten.

Cito gebruikt beide gegevens voor de analyse van de examens. Om de gegevens voor dit doel met Cito uit te wisselen dient u ze uiterlijk op 24 juni te accorderen.

Ook na 24 juni kunt u nog tot en met 30 juni gegevens voor Cito accorderen. Deze gegevens worden niet meer meegenomen in de hierboven genoemde analyses, maar worden wel meegenomen bij het genereren van de groepsrapportage.

Na accordering voor Cito kunt u in Wolf de gegevens nog wijzigen om ze vervolgens vrij te geven voor het overleg met de externe corrector. Deze optie is relevant als u Wolf ook gebruikt voor uitwisseling van de gegevens met de externe corrector.

derde tijdvak

Ook in het derde tijdvak wordt de normering mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Wissel te zijner tijd ook voor al uw derde-tijdvak-kandidaten de scores uit met Cito via Wolf. Dit geldt **niet** voor de aangewezen vakken.

6 Bronvermeldingen

tekst 1	Plinius, Epistulae 10.96.1-6 en 10.97
tekst 2	Martialis, Epigrammata 10.20
afbeelding 1	http://stockholm.lpsphoto.us/en/stockholm-orfeusgruppen (bekeken op 5 november 2021)
tekst 3	Martialis, Epigrammata 10.72
tekst 4	Plinius, Panegyricus 1
tekst 5	Plinius, Epistulae 2.7.1-4
vraag 6	B. Radice, The letters of the younger Pliny, Harmondsworth 1969
vraag 22	NOS nieuws, politiek, 08-01-2016, https://nos.nl/artikel/2079284-d66-wil-bij-de-gratie-gods-uit-wet-halen , bekeken op 6 december 2021